

Fra: Utdanning - seksjon tilbud og integrering
Dato: 28.09.2022
Dokumentnr.: 202237884-1

Justering av praksis for inntak av elever til videregående opplæring fra skoleåret 23/24.

Bakgrunn

Fylkesdirektøren ønsker innspill til mulige justeringer av inntaket til Vg1 idrettsfag, Vg1 studiespesialisering, treårig helse- og oppvekstfag med studiekompetanse og Cissi Klein vgs. Bakgrunnen for forslagene er erfaringer fra inntaket skoleåret 2022-23 og dialog med søkere, foresatte og skolene m.fl. Det er også ønskelig med en enhetlig praksis med tanke på utvelgelse av elever som skal få et fjerde opplæringsår. Dette er elever på spisset toppidrett eller tilsvarende idrettsfaglig nivå.

Trøndelag fylkeskommune har et inntak basert på nærskoleprinsippet. Det vises til vedtak i fylkestingssak [118/21](#). Hovedalternativet til nærskoleprinsippet er et karakterbasert inntak, også kalt fritt skolevalg. Detaljer om de to ordningene, inklusive henvisninger til aktuell forskning, finner dere bl.a. i fylkestingssak [114/19](#). I dette notatet omtales de to ordningene i generelle ordelag.

Det vil bli utarbeidet standardiserte inntaksrutiner for inntak på bakgrunn av attester, herunder søknadskjema og krav til attestene. Dette arbeidet slutføres etter at saken om inntaksregler er behandlet av fylkestinget 14.12.2022.

Nærskoleprinsippet

Nærskoleprinsippet har to hovedmål:

- Å bevare grunnlaget for dagens skole- og tilbudsstruktur
- Å sikre at ungdommer i størst mulig grad kan gå på sin nærskole

Dette ivaretas i hovedsak ved:

- Å dimensjonere opplæringstilbudene ut fra antallet elever som har skolen som sin nærskole
- Å rangere elever som ikke har skolen som sin nærskole etter elever som har den som sin nærskole, slik at elever i minst mulig grad blir forskjøvet fra sin nærskole

Trøndelag fylkeskommune

Utdanning - seksjon tilbud og integrering

Nærskoleprinsippet styrer tildeling av skole, mens tildeling av programområde/utdanning i hovedsak gjøres på bakgrunn av karakterpoengsum og fylkestilhørighet.

Søkerne kan søke om inntak til skolene de ønsker, og nærskoleprinsippet brukes for å rangere søkerne dersom det ikke er plass til alle. Søkerne som har skolen som nærskole tas normalt inn først.

Karakterbasert inntak/fritt skolevalg

Det er i hovedsak karakterpoeng som benyttes for å tildele både programområde og skole. Søkerne kan søke på alle skoler, og karakterene brukes for å rangere søkerne dersom det ikke er plass til alle. De med høyest poengsum tas inn først.

Dette alternativet brukes i dag kun ved inntak til naturbruk.

Framgangsmåte for levering av hørings svar

De offentlige videregående skolene legger inn hørings svaret i Public 360 på saksnummer 202237884.

Øvrige høringsparter må benytte høringsportalen:

1. Gå inn på høringsportalen: [Skjema for innhenting av hørings svar for avdeling utdanning - Trøndelag fylkeskommune \(trondelagfylke.no\)](https://skjema.for.innhenting.av.horingssvar.for.avdeling.utdanning-trondelag.fylkeskommune.no)
2. Identifiser deg elektronisk
3. Velg informasjon om hørings svar
4. Velg hørings svar 4: Justering av praksis for inntak av elever til videregående opplæring 2023-2024
5. Fyll ut skjemaet
6. Du får tilsendt bekreftelse på e-post om at høringen er mottatt. Kvittering får du fra acos-ikke-svar@trondelagfylke.no. Sjekk spamfilteret dersom du ikke mottar kvitteringen.

Det er ikke obligatorisk å svare på alle spørsmålene – høringsinstansene vurderer selv hvilke punkter/tematikker som er mest relevant for eget arbeid.

Høringsfristen er 31.10.2022.

I. Inntak til Vg1 idrettsfag **Nåværende praksis**

Nærskoleprinsippet gjelder ved inntak til idrettsfag, men inntil 50 prosent av plassene kan settes av til inntak basert på karakterer og dokumenterte ferdigheter. Det er på bakgrunn av dokumenterte ferdigheter mulig å bli tatt inn på andre skoler enn nærskolen. Det vises til lokal forskrift [§ 1-8](#) som er i samsvar med [sentral forskrift § 6-11](#).

Idrettsfag er av sentrale myndigheter gitt egne inntaksregler basert på utdanningens egenart. Det er åpnet for inntak basert på attester for idrettslige ferdigheter. Det ligger i idrettens egenart at ungdommene bør få muligheten til å utvikle sine ferdigheter ved skoler som har anlegg og treningsmiljøer tilpasset den idretten de ønsker fordypning i. Dette er forsøkt ivare tatt gjennom ordningen om inntak basert på kombinasjonen av ferdigheter og karakterer. Blant dem som ikke tas inn på ferdigheter vil vi finne elever som ønsker idretter som skolen ikke har en særskilt fordypning i, elever som ønsker å gå idrettsfag uten ønske om særskilt fordypning og elever som ønsker fordypning i idretten skolen tilbyr, men som ikke når opp i konkurransen om inntak basert på kombinasjonen av ferdigheter og karakterer.

Alternativ A: Dagens ordning – nærskoleprinsippet og inntak basert på ferdigheter

Det er hovedsakelig Trondheim og Steinkjer vgs. som har oversøking til idrettsfag. Ved de øvrige skolene tas alle søkere inn, og det er kun unntaksvis søkere fra andre regioner. Inntak på bakgrunn av ferdigheter har liten til marginal betydning.

For skolene i Trondheim er karaktersnittet for å bli tatt inn høyt, og det er tilstrekkelig med søkere fra Trondheim til å fylle opp klassene. Den tilgjengelige kapasiteten er brukt opp, og det er begrensede muligheter til å øke den. Utfordringen med dagens ordning er at søkere som faller utenfor ordningen med inntak på bakgrunn av ferdigheter, må forholde seg til nærskoleprinsippet. Det kan hindre dem i å nå opp i konkurransen om inntak til en skole i Trondheim som har anlegg og kompetanse til å tilrettelegge for den idretten de utøver. Det er et høyt antall utøvere i Trondheim som holder et svært høyt idrettsfaglig nivå, og det er ikke tilstrekkelig med en kvote på 50 prosent av plassene til inntak på bakgrunn av ferdigheter og karakterer for å ivareta alle disse. De trenger imidlertid ikke å konkurrere med søkere fra resten av Trøndelag i inntaket.

For Steinkjer vgs. innebærer ordningen at kapasiteten ved skolen ikke blir utnyttet fullt ut, da skolen ikke har tilstrekkelig med søkere fra egen kommune. Også her er det utøvere som har søkt på bakgrunn av ferdigheter og som ikke kommer inn, men omfanget er betydelig lavere enn i Trondheim.

Ordningen er utfordrende å kommunisere til søkere, karriereveiledere, idretten og foresatte. De må forholde seg til både det at inntaket skjer ut fra kombinasjonen av karakterer og ferdigheter og at det skjer ut fra kombinasjonen av karakterer og nærskoleprinsippet.

Alternativ B: Fritt skolevalg på idrettsfag og inntak basert på ferdigheter

Trøndelag fylkeskommune

Utdanning - seksjon tilbud og integrering

Som beskrevet under alternativ A, er det hovedsakelig idrettsfag ved Trondheim og Steinkjer vgs. som har oversøkning til idrettsfag. Ved de øvrige skolene tas alle søkere inn, og det er kun unntaksvis søkere fra andre regioner. Inntak på bakgrunn av ferdigheter har liten til marginal betydning. Søkere til de øvrige skolene som har dokumenterte idrettsfaglige ferdigheter vil altså i liten grad bli påvirket av omleggingen.

Dersom det innføres fritt skolevalg, kan/vil flere elever søke seg fra skolene utenfor Trondheim og Steinkjer og inn til Trondheim og Steinkjer vgs. Det kan undergrave grunnlaget for tilbudene innenfor pendleravstand fra Trondheim og Steinkjer.

For skolene i Trondheim vil karaktersnittet for å bli tatt inn bli presset opp ytterligere. Den tilgjengelige kapasiteten er brukt opp, og det er begrensede muligheter til å øke den. Talenter fra Trondheim som ikke oppnår inntak ut fra kombinasjonen av ferdigheter og karakterer, vil i mindre grad bli tatt inn på idrettsfag.

Ved Steinkjer vgs. kan kapasiteten økes slik at «alle» søkere kommer inn. Det vil gå på bekostning av omliggende skoler, men ved å øke kapasiteten vil også alle idrettstalentene være sikret inntak på idrettsfag.

Forslag til ny § 1-8:

§ 1-8. Inntak til Vg1 idrettsfag.

Søkere til idrettsfag angir i søknaden hvilken skole de ønsker som nærskole.

Inntil 50 % av søkerne kan tas inn på grunnlag av dokumenterte ferdigheter (idrettslige kriterier), i tillegg til karakterpoeng, jf. § 6-11 i forskrift til opplæringslova.

Søkere som har Vg1 idrettsfag som førsteønske kan få vurdert inntak på grunnlag av dokumenterte ferdigheter. Søkeren må sende inn dokumentasjon fra krets, region eller landslag. Fylkesdirektøren gir utfyllende bestemmelser i eget rundskriv.

Ordningen er lett å kommunisere til søkere, karriereveiledere, idretten og foresatte. De trenger kun å forholde seg til at inntaket enten skjer ut fra kombinasjonen av karakterer og ferdigheter eller kun karakterer.

Alternativ C: Fritt skolevalg på idrettsfag, men ikke inn til Trondheim, og inntak basert på ferdigheter

Alternativ C er likt alternativ B, med unntak av at det ikke er fritt skolevalg for søkere utenfor Trondheim som søker seg inn til skolene i Trondheim. Internt i Trondheim er det fritt skolevalg.

Konsekvensene er de samme som i alternativ B, med to unntak. Søkerne i randkommunene rangeres etter søkere fra Trondheim ved inntak basert på karakterer, og dermed vil karakterkravet for inntak gå noe ned. Det vil gjøre at karakterkravet for å bli tatt inn vil bli noe lavere enn i alternativ B. Elevgrunnlaget for skolene i randkommunene vil i hovedsak bli som i dag.

Trøndelag fylkeskommune

Utdanning - seksjon tilbud og integrering

Forslag til ny § 1–8

§ 1–8. Inntak til Vg1 idrettsfag.

Søkere til idrettsfag angir i søknaden hvilken skole de ønsker som nærskole, unntatt skolene i Trondheim. Ved skolene i Trondheim er det fritt skolevalg for søkere fra Trondheim og søkere som ikke har idrettsfag ved sin nærskole utenfor Trondheim.

Inntil 50 % av søkerne kan tas inn på grunnlag av dokumenterte ferdigheter (idrettslige kriterier), i tillegg til karakterpoeng, jf. § 6-11 i forskrift til opplæringslova.

Søkere som har Vg1 idrettsfag som førsteønske kan få vurdert inntak på grunnlag av dokumenterte ferdigheter. Søkeren må sende inn dokumentasjon fra krets, region eller landslag. Fylkesdirektøren gir utfyllende bestemmelser i eget rundskriv.

Ordningen er enklere å kommunisere enn dagens ordning, men mer komplisert enn alternativ B.

Alternativ D: Fritt skolevalg uten inntak basert på ferdigheter

Konsekvensene av fritt skolevalg for de øvrige skolene er de samme som angitt i alternativ B.

For skolene i Trondheim vil karaktersnittet for å bli tatt inn bli presset opp ytterligere. Den tilgjengelige kapasiteten er brukt opp, og det er begrensede muligheter til å øke den. Det vil medføre at talenter som ikke har et høyt karaktersnitt ikke kommer inn på idrettsfag.

Ved Steinkjer vgs. kan kapasiteten økes slik at «alle» søkere kommer inn. Det vil gå på bekostning av omliggende skoler, men da vil også alle idrettstalentene være sikret inntak på idrettsfag.

Rundt 8 prosent, tilsvarende rundt 470 søkere, søker Vg1 idrettsfag. Det å åpne for fritt skolevalg på Vg1 berører en så høy andel av søkerne at det krever en endring av lokal forskrift.

Forslag til ny § 1–6. Inntak til idrettsfag:

Søkere til idrettsfag angir i søknaden hvilken skole de ønsker som nærskole. Fylkesdirektøren gir utfyllende bestemmelser i eget rundskriv.

Ordningen er lett å kommunisere til søkere, karriereveiledere, idretten og foresatte. Det er kun karakterer som avgjør hvem som blir tatt inn.

Hvilket av de fire alternativene bør benyttes ved inntaket høsten 2023, og hvorfor?

II. Inntak av elever til et fireårig løp på idrettsfag eller yrkesfaglig utdanning

I saken om spisset toppidrett ble det vedtatt at søkere på spisset toppidrett eller tilsvarende nivå skulle få rett til et ekstra opplæringsår for å få tilstrekkelig tid til å kombinere satsing på opplæring og idretten.

For å sikre at de riktige utøverne blir tatt inn, bør de kun bli vurdert i overgangen mellom Vg1 og Vg2 om de skal inn på ordningen spisset toppidrett. Det er Olympiatoppen skolekontakt som kvalitetssikrer hvilke utøvere som holder riktig nivå. Dette har også betydning for ressurstildelingen.

Utøvere som på et senere tidspunkt faller ut av ordningen for spisset toppidrett, bør få fullføre et fireårig utdanningsløp dersom de ønsker det.

Utøvere kan i løpet av Vg2 og Vg3 få en idrettslig utvikling som gjør at de kvalifiserer for deltakelse i spisset toppidrett. De vil få rett til et ekstra opplæringsår.

Det er fylkesdirektøren som fatter vedtak om rett til et fjerde opplæringsår, og følger opp inntaket av søkerne.

Fylkesdirektøren ønsker innspill på hva som skal være hovedmodellen for når utøverne går over til et fireårig løp.

III. Studiespesialisering – inntak på bakgrunn av faglige fordypninger

Elevene har kun rettigheter knyttet til hvilke programområder de kan tas inn til. De har ikke rettigheter når det gjelder å få bestemte fagkombinasjoner på studiespesialisering. Det vises til [§ 3-1 i opplæringslova](#).

For opptak til høyere utdanning stilles det krav om generell studiekompetanse, og noen utdanninger stiller spesielle opptakskrav. De spesielle opptakskravene er i hovedsak krav om ulike kombinasjoner av realfag eller opptaksprøve. Oversikten over spesielle opptakskrav er lagt ut på hjemmesiden til [samordna opptak](#).

Det vil være urimelig å benytte nærskoleprinsippet som en grunn for å hindre ungdommene å få de fagene de trenger for å oppnå relevant spesiell studiekompetanse. De videregående skolene tilbyr derfor relevante realfag på egen skole. Skolene benytter også nettskolen for å gi et utvidet tilbud i realfag.

Betydningen av å innføre inntak basert på faglig fordypning på studiespesialisering er å innføre fritt skolevalg. Alle skoler har eller kan lage et oppsett av faglige fordypninger. Det kan være det samme som naboskolen har, eller det kan være alternative fordypninger. Det er heller ikke mulig å innføre en kontroll av at elevene gjennomfører et opplæringsløp basert på faglige fordypninger på de studieforbredende utdanningsprogrammene. Elevene endrer naturlig nok sine fagvalg i løpet av alle tre årene basert på erfaringer og på endringer i hvilke faggrupper skolen tilbyr. Det er ikke anledning til å ta fra en elev en plass han/hun har fått ved en skole fordi eleven endrer fagvalg i løpet av skoleåret eller opplæringsløpet.

Trøndelag fylkeskommune

Utdanning - seksjon tilbud og integrering

Rundt 30 prosent, tilsvarende rundt 1700 søkere, søker studiespesialisering. Dersom det åpnes for fritt skolevalg for en så stor andel av søkerne, vil det være krevende å opprettholde nærskoleprinsippet i Trøndelag.

Konsekvensene av fritt skolevalg er beskrevet i fylkestings sak [115/19](#). Det vil i hovedsak medføre en samling av elever i og rundt de store byene. I dag er kapasiteten ved de videregående skolene i de store byene satt ut fra antall 16-18-åringer i byene.

Dersom det åpnes for at søkere fra distriktskommunene kan søke til de store byene, vil det medføre et press for å opprette flere plasser for å forhindre at søkere fra de store byene blir presset ut av byene. Dette vil medføre økte driftskostnader og økte investeringer for å utvide kapasiteten, primært i Trondheim.

Bør det innføres inntak basert på faglig fordypning på studiespesialisering med konsekvens at det blir fritt skolevalg, og i tilfelle hvorfor?

IV. Treårig helse- og oppvekstfag med studiekompetanse

Treårig helse- og oppvekstfag med studiekompetanse har en egen fag- og timefordeling som avviker fra den nasjonale fag- og timefordelingen. Dette krever utarbeidelse av lokal forskrift, se vedlegg 4 i høringsnotatet om tilbudsutvikling.

For å sikre at søkerne er klar over at de søker på et alternativt opplæringsløp, så tas de inn via en egen inntakskode. I praksis har dette betydd at tilbudet har vært åpent for søkere fra hele fylket. Dette var uproblematisk når det kun var ett tilbud i Trøndelag. Fra høsten 2023 vil tilbudet bli gitt ved tre videregående skoler i Trøndelag fordi tilbudet har et godt rekrutteringsgrunnlag. Tilbudet er blitt «vanlig», og behovet for å rekruttere søkere fra hele fylket er ikke lenger nødvendig. Det bør derfor vurderes om nærskoleprinsippet skal gjelde også for dette tilbudet.

Bør nærskoleprinsippet gjelde for Treårig helse- og oppvekstfag med studiekompetanse, og i tilfelle hvorfor?

Trøndelag fylkeskommune

Utdanning - seksjon tilbud og integrering

V. Cissi Klein videregående skole

Nåværende praksis

Søkere som bor innenfor 6 km av Falkenberg (Trondheim Øst) har Cissi Klein vgs. som nærskole. Cissi Klein vgs. ligger skoleåret 2022-23 og 2023-24 på Saupstad (sydvest i Trondheim). Det vises til vedtak i hovedutvalg for utdanning – sak [15/21](#).

Forslag til ny praksis

I tillegg til søkerne som omfattes av dagens praksis bør det vurderes om søkere som bor nær Saupstad skal få Cissi Klein vgs. som nærskole for skoleåret 2023-24. Dette vil gi skolen et utvidet elevgrunnlag, og vil være lettere å forklare for søkere bosatt i Saupstadorrådet.

Forslaget krever ikke endring av lokal forskrift.

Bør søkere som bor rundt Saupstad få Cissi Klein vgs. som nærskole, og i tilfelle hvorfor?

Vedlegg:

- [Lokal forskrift basert på nærskoleprinsippet](#)
- [Lokal forskrift basert på karakterbasert inntak/fritt skolevalg – vedlegg 3 i sak 118/21](#)